

Warszawa, dnia 31 grudnia 2014 r.

Poz. 1983

**ROZPORZĄDZENIE  
MINISTRA FINANSÓW<sup>1)</sup>**

z dnia 19 grudnia 2014 r.

**w sprawie wykazu chorób i ułomności wraz z kategoriami zdolności do pracy  
w wyodrębnionych komórkach organizacyjnych kontroli skarbowej oraz w wywiadzie skarbowym**

Na podstawie art. 9 ust. 5 ustawy z dnia 28 listopada 2014 r. o komisjach lekarskich podległych ministrowi właściwemu do spraw wewnętrznych (Dz. U. poz. 1822) zarządza się, co następuje:

**§ 1.** Rozporządzenie określa wykaz chorób i ułomności wraz z kategoriami zdolności do pracy, na podstawie którego jest wydawane orzeczenie o zdolności lub niezdolności kandydatów do pracy w wyodrębnionych komórkach organizacyjnych kontroli skarbowej, inspektorów i pracowników zatrudnionych w tych komórkach oraz kandydatów do pracy w wywiadzie skarbowym, a także pracowników wywiadu skarbowego, oraz szczegółowe objaśnienia odnoszące się do tych chorób i ułomności, jak również zalecane czynności wskazane przy ich ustalaniu w przypadkach, w których wymaga tego wiedza medyczna.

**§ 2.** Wykaz chorób i ułomności wraz z kategoriami zdolności do pracy oraz szczegółowe objaśnienia i zalecane czynności, o których mowa w § 1, określa załącznik do rozporządzenia.

**§ 3.** Rozporządzenie wchodzi w życie z dniem 1 stycznia 2015 r.

Minister Finansów: *wz. J. Cichoń*

---

<sup>1)</sup> Minister Finansów kieruje działem administracji rządowej – finanse publiczne, na podstawie § 1 ust. 2 pkt 2 rozporządzenia Prezesa Rady Ministrów z dnia 22 września 2014 r. w sprawie szczegółowego zakresu działania Ministra Finansów (Dz. U. poz. 1256).

Załącznik do rozporządzenia Ministra Finansów  
z dnia 19 grudnia 2014 r. (poz. 1983)

WYKAZ CHOROÓB I UŁOMNOŚCI WRAZ Z KATEGORIAMI ZDOLNOŚCI DO PRACY  
ORAZ SZCZEGÓŁOWE OBJAŚNIENIA I ZALECANE CZYNNOŚCI

Paragraf	Punkt	Choroby i ułomności	Kategorie zdolności kandydatów do pracy w wyodrębnionych komórkach organizacyjnych kontroli skarbowej i w wywiadzie skarbowym według kategorii, o których mowa w art. 9 ust. 1 ustawy z dnia 28 listopada 2014 r. o komisjach lekarskich podległych ministrowi właściwemu do spraw wewnętrznych				Kategorie zdolności do pracy inspektorów i pracowników zatrudnionych w wyodrębnionych komórkach organizacyjnych kontroli skarbowej i w wywiadzie skarbowym według kategorii, o których mowa w art. 9 ust. 2 ustawy z dnia 28 listopada 2014 r. o komisjach lekarskich podległych ministrowi właściwemu do spraw wewnętrznych			
			w wyodrębnionych komórkach organizacyjnych kontroli skarbowej	w wyodrębnionych komórkach organizacyjnych kontroli skarbowej na stanowiskach kierowniczych i specjalistycznych	w wywiadzie skarbowym	w wywiadzie skarbowym na stanowiskach kierowniczych i specjalistycznych	w wyodrębnionych komórkach organizacyjnych kontroli skarbowej	w wyodrębnionych komórkach organizacyjnych kontroli skarbowej na stanowiskach kierowniczych i specjalistycznych	w wywiadzie skarbowym	w wywiadzie skarbowym na stanowiskach kierowniczych i specjalistycznych
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11

**Dział I - Budowa ciała**

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11
1	1	Nadwaga nieupośledzająca sprawności ustroju	Z	Z	Z	Z	A	A	A	A
	2	Otyłość upośledzająca nieznacznie sprawność ustroju	Z	Z	Z	Z	A	A	A	A
	3	Otyłość znacznie upośledzająca sprawność ustroju	Z N	Z N	Z N	Z N	B	B	B	B

Objaśnienia szczegółowe i zalecane czynności:

Do § 1. Nadwaga i otyłość kwalifikuje się na podstawie wskaźnika masy ciała (BMI)

pkt 1 - BMI w przedziale: powyżej 25 do 30 (mężczyźni);

powyżej 24 do 30 (kobiety);

pkt 2 - BMI w przedziale: powyżej 30 do 40 (mężczyźni i kobiety);

pkt 3 - BMI w przedziale: powyżej 40 (mężczyźni i kobiety).

**Dział II - Skóra, tkanka podskórna i węzły chłonne**

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11
2	1	Przewlekłe choroby skóry nieznacznie szpecące i nieupośledzające sprawności ustroju	Z	Z	Z	Z	A	A	A	A
	2	Przewlekłe choroby skóry miernie szpecące lub nieznacznie upośledzające sprawność ustroju	Z	Z	Z	Z	A	A	A	A
	3	Przewlekłe choroby skóry wybitnie szpecące lub upośledzające sprawność ustroju	Z N	Z	Z	Z	B	B	B	B
	4	Tatuaż	Z N	Z	Z	Z	A	A	A	A
3	1	Blizny nieznacznie szpecące lub miernie upośledzające sprawność ustroju	Z	Z	Z	Z	A	A	A	A
	2	Blizny znacznie szpecące lub upośledzające sprawność ustroju	Z N	Z	Z	Z	B	B	B	B
	3	Blizny po samouszkodzeniach	Z N	Z N	Z N	Z N	B C	B C	B C	B
4	1	Obrzęk limfatyczny nieznacznie upośledzający sprawność ustroju	Z	Z	Z	Z	A	A	A	A
	2	Obrzęk limfatyczny znacznie upośledzający sprawność ustroju	Z N	Z N	Z N	Z N	B	B	B	B

Objaśnienia szczegółowe i zalecane czynności:

Do § 2. Nowotwory skóry kwalifikuje się według paragrafów działu XX - Nowotwory pkt 1-3 - według tych punktów kwalifikuje się różnorodne przewlekłe uogólnione choroby skóry w szczególności: świerzbiczkę uogólnioną (wyprysk endogeny), wrodzone zaburzenia rogowacenia skóry znacznego stopnia (rogowiec dziedziczny, rybia łuska), wrodzone dziedziczne oddzielanie się naskórka, pęcherzycę, skórę pergaminową barwikową, uogólnione i nawracające lub odporne na leczenie postacie łuszczycy, gruźlicę skóry oporną na leczenie;

pkt 4 - Z lub N kwalifikowane w zależności od wielkości, lokalizacji i szpecącego charakteru.

Do § 3.

pkt 1 i 2 - według tych punktów kwalifikuje się między innymi wyleczoną gruźlicę skóry;

pkt 2 - przez „blizny upośledzające sprawność ustroju” rozumie się blizny utrudniające ruchomość stawów i/lub noszenie odzieży i oporządzenia, blizny połączone z ubytkami tkanek miękkich (po zranieniach, oparzeniach itp.) oraz blizny w miejscach narażonych na tarcie w czasie ruchów i chodzenia;

pkt 3 rubryki 4-7 - N kwalifikowane w oparciu o opinię psychiatryczną.

**Dział III – Czaszka**

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11
5	1	Zniekształcenia czaszki nieupośledzające czynności układu nerwowego	Z	Z	Z	Z	A	A	A	A
	2	Zniekształcenia czaszki oraz choroby i ubytki kości nieznacznie upośledzające czynności układu nerwowego	Z	Z	Z	Z	A B	A B	A B	A B
	3	Zniekształcenia czaszki oraz choroby i ubytki kości znacznie upośledzające czynności układu nerwowego	N	N	N	N	C	C	C	C
	4	Ciało obce w mózgu	N	N	N	N	C	C	C	C

**Dział IV - Narząd wzroku**

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11
6	1	Zniekształcenia powiek nieupośledzające ich sprawności	Z	Z	Z	Z	A	A	A	A
	2	Zniekształcenia powiek upośledzające ich sprawność	Z N	Z N	Z N	Z N	B C	B C	B C	B C
	3	Przewlekłe choroby brzegów powiek lub spojówek nieupośledzające lub nieznacznie upośledzające sprawność oka	Z	Z	Z	Z	A B	A B	A B	A B
	4	Przewlekłe choroby brzegów powiek lub spojówek trudno poddające się leczeniu i upośledzające sprawność oka	N	N	Z N	Z N	B C	B C	B C	B C
	5	Obwodowe zrosty spojówki gałkowej i powiekowej nieupośledzające ruchów gałki ocznej lub powiek	Z	Z	Z	Z	A B	A B	A B	A B
	6	Zrosty spojówki gałkowej i powiekowej nieznacznie upośledzające ruchomość gałki ocznej	Z	Z	Z	Z	A B	A B	A B	A B
	7	Zrosty spojówki gałkowej upośledzające ruchomość gałki ocznej	N	N	Z N	Z N	B C	B C	B C	B C
7	1	Nieznaczne upośledzenie wydzielania lub odpływu łez	Z	Z	Z	Z	A	A	A	A
	2	Znaczne upośledzenie wydzielania lub odpływu łez	Z N	Z N	Z N	Z N	B C	B C	B C	B C
8	1	Ślepotą jednego oka lub brak jednej gałki ocznej przy ostrości wzroku oka drugiego 0.8 lub większej po zastosowaniu szkieł sferycznych do 3.0 D lub cylindrycznych do 2.0 D	Z	Z	Z	Z	B	B	B	B

	2	Ślepotą jednego oka lub brak jednej gałki ocznej przy ostrości wzroku oka drugiego poniżej 0.8 po zastosowaniu szkieł sferycznych do 3.0 D lub cylindrycznych do 2.0 D	N	N	N	N	C	C	C	B
	3	Całkowita ślepotą lub brak obu gałek ocznych	N	N	N	N	C	C	C	C
9	1	Nieznaczny oczopląs przy skierowaniu gałek ocznych w bok	Z N	Z N	Z N	Z N	B	A B	A	A
	2	Nieznaczny oczopląs przy patrzeniu wprost, wzmagający się przy patrzeniu w bok	Z N	Z N	Z N	Z N	B	A B	A B	A B
	3	Wyraźny oczopląs przy patrzeniu wprost	N	N	N	N	C	C	C	C
10	1	Brak jednoczesnego widzenia obuocznego z ostrością wzroku każdego oka 0.5 lub większą bez lub z korekcją szklami sferycznymi wklęsłymi do 1.0 D lub wypukłymi do 3.0 D lub cylindrycznymi wklęsłymi lub wypukłymi do 1.0 D	Z	Z	Z	Z	A	A	A	A
	2	Brak jednoczesnego widzenia obuocznego z ostrością wzroku każdego oka nie mniejszą niż 0.5 z korekcją szklami sferycznymi wklęsłymi do 3.0 D lub wypukłymi do 6.0 D lub cylindrycznymi wklęsłymi lub wypukłymi do 2.0 D	Z	Z	Z	Z	A B	A	A	A
	3	Brak jednoczesnego widzenia obuocznego z ostrością wzroku jednego oka co najmniej 0.5, a drugiego oka od 0.1 do 0.4 mimo korekcji szklami sferycznymi wklęsłymi do 3.0 D lub wypukłymi do 2.0 D	N	N	Z N	Z N	B C	B C	B C	B C
11	1	Ostrość wzroku jednego oka lub obojga oczu poniżej 0.8 bez korekcji szklami	Z	Z	Z	Z	A	A	A	A
	2	Ostrość wzroku każdego oka co najmniej 0.5 z korekcją szklami sferycznymi wklęsłymi do 1.0 D lub wypukłymi do 3.0 D lub cylindrycznymi wklęsłymi lub wypukłymi do 1.0 D	Z	Z	Z	Z	A	A	A	A
	3	Ostrość wzroku każdego oka co najmniej 0.5 z korekcją szklami sferycznymi wklęsłymi powyżej 1.0 D do 4.5 D lub wypukłymi powyżej 3.0 D do 6.0 D lub cylindrycznymi wklęsłymi lub wypukłymi powyżej 1.0 D do 3.0 D	Z	Z	Z	Z	A B	A B	A B	A B
	4	Ostrość wzroku każdego oka co najmniej 0.5 z korekcją szklami sferycznymi wklęsłymi powyżej 4.5 D lub wypukłymi powyżej 6.0 D lub cylindrycznymi wklęsłymi lub wypukłymi powyżej 3.0 D	Z N	Z N	Z N	Z N	B	B	B	B

	5	Ostrość wzroku jednego oka co najmniej 0.5, drugiego w granicach od 0.1 do 0.4 z korekcją szklami sferycznymi do 6.0 D lub cylindrycznymi do 3.0 D	Z N	Z N	Z N	Z N	B	B	B	B
12	1	Przebyte choroby rogówki, twardówki, tęczówki, ciała rzęskowatego i ciała szklistego z ich utrwalonymi zmianami nieznacznie upośledzające czynność oka	Z	Z	Z	Z	A B	A B	A B	A B
	2	Przebyte choroby rogówki, twardówki, tęczówki, ciała rzęskowatego i ciała szklistego z ich utrwalonymi zmianami upośledzające czynność oka	N	N	N	Z N	B	B	B	B
	3	Przebyte choroby siatkówki, naczyńiówki i nerwu wzrokowego nieznacznie upośledzające czynność oka	Z	Z	Z	Z	A B	A B	A B	A B
	4	Przebyte choroby siatkówki, naczyńiówki i nerwu wzrokowego upośledzające czynność oka	N	N	N	Z N	B	B	B	B
	5	Nieznaczne upośledzenie rozróżniania barw	Z	Z	Z	Z	A	A	A	A
	6	Znaczne upośledzenie rozróżniania barw	Z N	Z N	Z N	Z	B	B	B	B
	7	Jaskra	Z N	Z N	Z N	Z	B	B	B	B

Objaśnienia szczegółowe i zalecane czynności:

Do § 6.

pkt 3 i 4 - w razie stwierdzenia przewlekłego zapalenia brzegów powiek i spojówek, bierze się pod uwagę wady wzroku przy nieużywaniu szkieł korekcyjnych oraz czynniki szkodliwe, działające z zewnątrz, jak pył, gazy itp. Podstawą do uznania badanego za trwale niezdolnego do pracy jest opinia lekarza okulisty po ew. leczeniu szpitalnym;

pkt 5-7 - przy kwalifikowaniu zrostów spojówki gałkowej i powiekowej bierze się pod uwagę ograniczenie ruchomości oka i upośledzenie widzenia obuocznego;

Do § 8. Przez ślepotę oka rozumie się także ostrość wzroku poniżej 0,1 niedającą się poprawić szklami (bez względu na ich siłę korygującą) albo wypadki, w których pole widzenia nie przekracza 10%.

Do § 9. Każdy przypadek oczopląsu podlega konsultacji neurologicznej i laryngologicznej.

Do § 11. Jeżeli ostrość wzroku któregośkolwiek oka wynosi poniżej 0.5, kieruje się badanego na badanie okulistyczne w celu stwierdzenia ostrości wzroku i określenia wady refrakcji. Przy znacznej różnowzroczności uwzględnia się szklę, jakie badany nosi przy patrzeniu obuocznym. Przy ocenie ostrości wzroku nie uwzględnia się szkieł złożonych. W przypadku zmętnienia lub zniekształcenia środowisk załamujących, za podstawę kwalifikacji przyjmuje się ostrość wzroku.

Do § 12.

pkt 1-4 - przy kwalifikacji według tych punktów uwzględnia się równocześnie ostrość wzroku i pole widzenia;

pkt 3 i 4 - w przypadkach zapalenia nerwu wzrokowego konieczna jest konsultacja neurologiczna; według tych punktów kwalifikuje się również ograniczenia pola widzenia;

pkt 5 i 6 - przez prawidłowe rozróżnianie barw rozumie się umiejętność rozróżniania czterech barw podstawowych, tj. czerwonej, żółtej, zielonej i niebieskiej. Przez nieznaczne upośledzenie barw rozumie się utrudnienie rozróżniania czterech barw podstawowych, tj. pomyłki przy odczytywaniu pojedynczych tablic z zestawu Ishihary lub Stillinga bądź przedłużony czas odczytu (ponad 3 sek.). Nieumiejętność rozróżniania czterech barw podstawowych traktuje się jako znaczne upośledzenie rozróżniania barw kwalifikujące badanych do kategorii Z/N i B/C. Ocena należy do okulisty na podstawie poszerzonego badania okulistycznego.

#### Dział V - Narząd słuchu

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11
13	1	Zniekształcenie małżowiny usznej	Z	Z	Z	Z	A	A	A	A
	2	Brak, znaczny niedorozwój lub znaczne zniekształcenie jednej lub obu małżowin usznych bez równoczesnego upośledzenia słuchu	Z	Z	Z	Z	A B	A B	A B	A B
14	1	Jednostronne upośledzenie słuchu w zakresie tonów wysokich pochodzenia odbiorczego lub przewodzeniowego ze słyszeniem mowy potocznej	Z	Z	Z	Z	A	A	A	A
	2	Obustronne upośledzenie słuchu w zakresie tonów wysokich pochodzenia odbiorczego lub przewodzeniowego ze słyszeniem mowy potocznej	Z	Z	Z	Z	A B	A B	A B	A B
	3	Jednostronne osłabienie słuchu w zakresie tonów wysokich pochodzenia odbiorczego lub przewodzeniowego	Z	Z	Z	Z	A	A	A	A
	4	Obustronne osłabienie słuchu w zakresie tonów wysokich pochodzenia odbiorczego lub przewodzeniowego	Z N	Z N	Z N	Z N	B C	B C	B C	B C
	5	Jednostronne przytępienie słuchu w zakresie tonów wysokich pochodzenia odbiorczego lub przewodzeniowego	Z N	Z N	Z N	Z	B	B	B	B
	6	Obustronne przytępienie słuchu w zakresie tonów wysokich pochodzenia odbiorczego lub przewodzeniowego	Z N	Z N	Z N	Z N	B	B	B	B
15	1	Zaburzenia równowagi ciała pochodzenia obwodowego lub centralnego, jednostronne lub obustronne, niezależne od ostrości słuchu	Z N	Z N	Z N	Z N	B C	B C	B C	B C

Objaśnienia szczegółowe i zalecane czynności:

Do § 14. We wszystkich wypadkach, stwierdzonego podczas badania fizykalnego, obniżenia ostrości słuchu konieczne jest badanie specjalistyczne (audiometria) w celu określenia rodzaju i stopnia upośledzenia słuchu. Przez osłabienie słuchu rozumie się upośledzenie zdolności słyszenia lżejszego stopnia (słyszenie szeptu z odległości 3 m do 1 m); przez przytępienie słuchu - upośledzenie znaczniejszego

stopnia (słyszenie szeptu z odległości mniejszej niż 1 metr); przez przytępienie słuchu graniczące z głuchotą - upośledzenie dużego stopnia (szept „*ad concham*”).

Do § 15. Zaburzenia w zakresie narządu równowagi wymagają zawsze badania laryngologicznego i neurologicznego, w tym ewentualnego wykonania nystagmografii.

#### Dział VI - Jama ustna

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11
16	1	Zniekształcenie narządów jamy ustnej wrodzone lub nabyte nieznacznie upośledzające mowę lub przyjmowanie pokarmów	Z	Z	Z	Z	A B	A B	A B	A B
	2	Zniekształcenie narządów jamy ustnej wrodzone lub nabyte upośledzające mowę lub przyjmowanie pokarmów	Z N	Z N	Z N	Z N	B C	B C	B C	B C
17	1	Przewlekłe schorzenia narządów jamy ustnej nieznacznie upośledzające mowę, przyjmowanie pokarmów lub nieznacznie szpecące	Z	Z	Z	Z	A B	A B	A B	A B
	2	Przewlekłe schorzenia narządów jamy ustnej upośledzające mowę, przyjmowanie pokarmów lub szpecące	N	N	N	Z N	B C	B C	B C	B C
18	1	Braki i wady uzębienia z utratą zdolności żucia do 50 %, przy zachowanych zębach przednich	Z	Z	Z	Z	A	A	A	A
	2	Braki i wady uzębienia, w tym również zębów przednich, z utratą zdolności żucia do 50 %	Z	Z	Z	Z	A	A	A	A
	3	Braki i wady uzębienia z utratą zdolności żucia od 50 % do 67 % z obecnością protezy	Z	Z	Z	Z	A	A	A	A
	4	Braki i wady uzębienia z utratą zdolności żucia powyżej 67 % z obecnością protezy	Z	Z	Z	Z	A	A	A	A
19	1	Zniekształcenie szczęki lub żuchwy, schorzenia stawu żuchwowo-jarzmowego wrodzone lub nabyte nieznacznie upośledzające żucie	Z	Z	Z	Z	A B	A B	A B	A B
	2	Zniekształcenie szczęki lub żuchwy, schorzenia stawu żuchwowo-jarzmowego wrodzone lub nabyte upośledzające żucie	N	N	N	Z N	B	B	B	B

Objaśnienia szczegółowe i zalecane czynności:

Do § 18. Przy badaniu uzębienia zwraca się uwagę na rodzaj i stan zgryzu, ewentualnie jego zniekształcenia rozwojowe lub nabyte, na stan tkanek okołożębia i możliwe objawy paradontopatii. Zęby przeznaczone do usunięcia (zęby z miazgą zgorzelinową, wielokorzeniowe ze znacznie zniszczonymi koronami) traktuje się jako brakujące. Przy ocenie procentowej utraty zdolności żucia przyjmuje się tylko 28 zębów w jamie ustnej. Zęby mądrości mogą być brane pod uwagę, jeśli przy zwarciu odtwarzają w części płaszczyznę żucia, ewentualnie brakujących zębów (siódemek). Procentową utratę zdolności żucia oblicza się według poniższej tabeli:

Ząb	1	2	3	4	5	6	7
Wartość procentowa	4	3	6	7	7	11	12

Przy obliczaniu wartości procentowej zdolności żucia bierze się pod uwagę nie tylko zęby brakujące, ale również zęby pozbawione antagonistów.

Całkowity brak zębów jednej szczęki stanowi utratę 100% zdolności żucia nawet przy zachowaniu wszystkich zębów drugiej szczęki. Jeśli braki uzębienia powodują jednostronną utratę zdolności żucia, badanych kwalifikuje się według pkt 3. Protezy stałe, niezależnie od ich rozległości, traktuje się jako odtworzenie zdolności żucia. Ocena wartości funkcjonalno-klinicznej protez stałych i zębów filarowych oraz wynikającej z tego powodu utraty zdolności żucia należy do lekarza stomatologa. Protezy ruchome uzupełniające braki zębów u badanego traktuje się jako odtworzenie zdolności żucia.

### Dział VII - Nos, gardło i krtań

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11
20	1	Przewlekłe choroby, wady rozwojowe lub pourazowe nosa i zatok przynosowych nieupośledzające lub nieznacznie upośledzające drożność nosa	Z	Z	Z	Z	A B	A B	A B	A B
	2	Przewlekłe choroby, wady rozwojowe lub pourazowe nosa i zatok przynosowych upośledzające drożność nosa	Z N	Z N	Z N	Z N	B	B	B	B
21	1	Przewlekłe choroby gardła, krtani i tchawicy nieupośledzające lub nieznacznie upośledzające wentylację lub fonację	Z	Z	Z	Z	A B	A B	A B	A B
	2	Przewlekłe choroby gardła, krtani i tchawicy upośledzające wentylację i fonację	Z N	Z N	Z N	Z N	B	B	B	B
	3	Następstwa przebytych chorób gardła, krtani i tchawicy upośledzające wentylację lub fonację	Z N	Z N	Z N	Z N	B	B	B	B
22	1	Wady wymowy nieznacznie upośledzające zdolność porozumiewania się	Z	Z	Z	Z	A	A	A	A
	2	Wady wymowy upośledzające zdolność porozumiewania się	Z N	Z N	Z N	Z N	B	B	B	B

Objaśnienia szczegółowe i zalecane czynności:

Podstawą rozpoznania są konsultacje specjalistów: otolaryngologa, foniatry, udokumentowane wynikami badań dodatkowych.

**Dział VIII - Szyja, klatka piersiowa i kręgosłup**

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11
23	1	Zmiany anatomiczne w obrębie szyi i obręczy barkowej nieupośledzające sprawności ustroju	Z	Z	Z	Z	A	A	A	A
	2	Zmiany anatomiczne w obrębie szyi i obręczy barkowej nieznacznie upośledzające sprawność ustroju	Z	Z	Z	Z	A	A	A	A
	3	Zmiany anatomiczne w obrębie szyi i obręczy barkowej upośledzające sprawność ustroju	Z N	Z N	Z N	Z N	B	B	B	B
24	1	Zniekształcenia klatki piersiowej nieupośledzające sprawności ustroju	Z	Z	Z	Z	A	A	A	A
	2	Zniekształcenia klatki piersiowej upośledzające sprawność ustroju	Z	Z	Z	Z	B	B	B	B
25	1	Nieznaczne skrzywienia i wady kręgosłupa wrodzone lub nabyte nieupośledzające sprawności ustroju	Z	Z	Z	Z	A	A	A	A
	2	Umiarkowane skrzywienia i wady kręgosłupa wrodzone lub nabyte nieznacznie upośledzające sprawność ustroju	Z	Z	Z	Z	A B	A B	A B	A B
	3	Znaczne skrzywienia i wady kręgosłupa upośledzające sprawność ustroju	Z N	Z N	Z N	Z N	B	B	B	B
26	1	Choroby kręgosłupa nieznacznie upośledzające sprawność ustroju	Z	Z	Z	Z	A B	A B	A B	A B
	2	Choroby kręgosłupa upośledzające sprawność ustroju	Z N	Z N	Z N	Z N	B	B	B	B

Objaśnienia szczegółowe i zalecane czynności:

Do § 23 i § 26. Przez pojęcie upośledzenie sprawności ustroju rozumie się również przewlekłe lub nawracające zespoły bólowe z lub bez neurologicznych objawów ubytkowych.

Do § 24.

pkt 1 i 2 - zniekształcenia (ubytki kostne) klatki piersiowej mogą być wrodzone lub nabyte. Podstawą kwalifikowania jest ustalenie stopnia upośledzenia czynności narządów klatki piersiowej, tj. zaburzenia krążenia, zmniejszenie pojemności życiowej płuc. Żebra nadliczbowe dające zaburzenia czynności kończyny górnej o charakterze krążeniowym lub neurologicznym kwalifikuje się dodatkowo według odpowiednich paragrafów.

Do § 25.

pkt 1 - pourazowe wady kręgosłupa dyskwalifikują kandydata do pracy.

W razie niemożności wykluczenia ewentualnego skrzywienia bądź wady, należy kandydatów poddać badaniom rentgenologicznym (zdjęcia w 2 płaszczyznach) i konsultacji ortopedy;

pkt 1-3 - za skrzywienie kręgosłupa uważa się wszelkie odchylenia od linii pionowej, która prawidłowo

powinna przebiegać od guzowatości potylicznej zewnętrznej przez wszystkie wyrostki kolczyste kręgów i szczelinę międzypośladową:

- nieznaczne - gdy linia wyrostków kolczystych w swobodnej postawie wyprostowanej tworzy niewielki, mało widoczny łuk na jednym z odcinków kręgosłupa lub dwa łuki przebiegające przeciwstawnie w sąsiadujących odcinkach kręgosłupa; skrzywienie takie wyrównuje się czynnie,
- umiarkowane - gdy linia wyrostków tworzy wyraźnie widoczny łuk, garb żebrowy jest mało widoczny, zauważalne jest małe zniekształcenie klatki piersiowej i występuje nieznaczne ograniczenie ruchów kręgosłupa; skrzywienie takie daje się wyrównać biernie,
- znacznie (z garbem żebrowym) - ze zniekształceniem klatki piersiowej, z upośledzeniem sprawności oddechowej; skrzywienie nie daje się ani czynnie, ani biernie skorygować.

Do § 26.

pkt 1 i 2 - ocenę zdolności uzależnia się od rozległości i nasilenia wady lub procesu chorobowego i zaburzeń czynnościowych kręgosłupa (podstawą orzeczenia jest diagnostyka obrazowa i konsultacja ortopedy lub reumatologa).

### Dział IX - Narząd oddechowy

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11
27	1	Choroby płuc obturacyjne, restrykcyjne i złożone oraz ich następstwa przebiegające z nieznacznym upośledzeniem funkcji ustroju, ze zmianami w badaniu spirometrycznym, którego wyniki nie są niższe niż 80% wartości należnej	Z	Z	Z	Z	A B	A B	A B	A B
	2	Choroby płuc obturacyjne, restrykcyjne i złożone oraz ich następstwa przebiegające z upośledzeniem funkcji ustroju, napadami duszności ze zmianami w badaniu spirometrycznym, którego wyniki są niższe niż 80% wartości należnej, ale są wyższe niż 60 % tej wartości	Z N	Z N	Z N	Z N	B C	B	B	B
	3	Choroby płuc obturacyjne, restrykcyjne i złożone oraz ich następstwa przebiegające ze znacznym upośledzeniem funkcji ustroju, dusznością spoczynkową, ze zmianami w badaniu spirometrycznym mniejszym niż 60% wartości należnej oraz zmianami w gazometrii krwi	N	N	N	N	B C	B C	B C	B C

Objaśnienia szczegółowe i zalecane czynności:

Gruźlica płuc czynna dodatkowo kwalifikuje się wg działu XVI - Choroby zakaźne.

Stan po leczeniu gruźlicy płuc kwalifikuje się wg § 27 po konsultacji specjalisty pulmonologa.

Do § 27.

pkt 1-3 - dla rozpoznania przewlekłej choroby oskrzelowo-płucnej ocena stopnia upośledzenia przepływu powietrza opiera się na badaniu spirometrycznym, konsultacji pulmonologa;

pkt 3 - konieczne jest badanie gazometryczne krwi tętnicznej i żyłnej.

## Dział X - Układ krążenia

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11
28	1	Zaburzenia rytmu i przewodzenia niezależnie od mechanizmu i rodzaju potwierdzone badaniem, diagnostyką elektrokardiograficzną nieupośledzające lub nieznacznie upośledzające wydolność organizmu	Z	Z	Z	Z	A B	A B	A B	A B
	2	Zaburzenia rytmu i przewodzenia niezależnie od mechanizmu i rodzaju potwierdzone badaniem, diagnostyką elektrokardiograficzną upośledzające wydolność organizmu	N	N	N	N	B C	B C	B C	A B
29	1	Wady i dysfunkcje zastawek serca i/lub pni naczyniowych bez znaczenia hemodynamicznego	Z	Z	Z	Z	A	A	A	A
	2	Wady i dysfunkcje zastawek serca i/lub pni naczyniowych ze zmianami hemodynamicznymi nieznacznie upośledzające sprawność ustroju	Z	Z	Z	Z	A B	A B	A B	A B
	3	Wady i dysfunkcje zastawek serca i/lub pni naczyniowych ze zmianami hemodynamicznymi istotnie upośledzające sprawność ustroju	N	N	N	N	C	C	C	C
30	1	Choroby osierdzia, mięśnia sercowego i wsierdzia przebyte, nieznacznie upośledzające wydolność ustroju	Z	Z	Z	Z	A B	A B	A B	A B
	2	Choroby osierdzia, mięśnia sercowego i wsierdzia przebyte, istotnie upośledzające wydolność ustroju	N	N	N	N	B C	B C	B C	B C
31	1	Choroba niedokrwienna serca stabilna, w tym stan po rewaskularyzacji lub angioplastyce naczyń wieńcowych bez przebytego zawału mięśnia sercowego	Z	Z	Z	Z	A B	A B	A B	A B
	2	Choroba niedokrwienna serca stabilna lub niestabilna, niedokrwienie serca bezobjawowe, przebyty zawał mięśnia sercowego, wariant Prinzmetal'a	Z N	Z N	Z N	Z N	B	B	B	B
32	1	Nadciśnienie tętnicze okresu I o przebiegu łagodnym, dobrze poddające się leczeniu	Z	Z	Z	Z	A B	A B	A B	A B
	2	Nadciśnienie tętnicze okresu II o zadowalającej kontroli farmakologicznej	Z N	Z N	Z N	Z N	B C	B C	B C	B C

	3	Nadciśnienie tętnicze okresu II i III o niezadowalającej kontroli oraz inne postaci nadciśnienia o ciężkim przebiegu	N	N	N	N	C	C	C	C
33	1	Choroby naczyń obwodowych tętniczych lub żylnych nieupośledzające lub nieznacznie upośledzające sprawność ustroju	Z	Z	Z	Z	A	A	A	A
	2	Choroby naczyń obwodowych tętniczych lub żylnych upośledzające sprawność ustroju	Z	Z	Z	Z	A B	A B	A B	A B
	3	Choroby naczyń obwodowych tętniczych lub żylnych znacznie upośledzające sprawność ustroju i/lub z powikłaniami w postaci zmian troficznych tkanek	Z N	Z N	Z N	Z N	B C	B C	B C	B C
	4	Tętniaki naczyń - w zależności od wielkości i lokalizacji	Z N	Z N	Z N	Z N	B C	B C	B C	B C

Objaśnienia szczegółowe i zalecane czynności:

Do § 28.

pkt 1-2 - przyjmowanie leków antyarytmicznych uznaje się za upośledzające wydolność organizmu;  
pkt 1-2 - konieczne badanie EKG metodą Holtera i konsultacja specjalisty kardiologa.

Do § 29.

pkt 1-3 - konieczne badanie echokardiograficzne z badaniem przepływu krwi przez zastawki wykonane i ocenione przez kardiologa, z określeniem znaczenia hemodynamicznego; stwierdzony zespół wypadania płatków zastawki bez obecności fali zwrotnej lub ze śladową falą zwrotną nie kwalifikuje się jako wady (dysfunkcji) tej zastawki.

Do § 30 i § 31. O kwalifikacji decyduje wynik próby wysiłkowej, badania echokardiograficznego oraz konsultacja kardiologa.

Do § 32.

pkt 1-3 - o kwalifikacji decyduje badanie okulistyczne, echokardiograficzne oraz konsultacja kardiologa; obowiązująca jest kwalifikacja wg WHO.

Do § 33.

pkt 4 - do kwalifikacji niezbędna jest konsultacja chirurgiczna oraz badanie USG naczyń z oceną przepływów.

#### Dział XI - Układ trawienny

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11
34	1	Choroby przełyku, żołądka i dwunastnicy nieznacznie upośledzające sprawność układu trawiennego	Z	Z	Z	Z	A	A	A	A

	2	Choroby przełyku, żołądka i dwunastnicy o przebiegu nawracającym lub stan po zabiegach operacyjnych upośledzające sprawność układu trawiennego	Z N	Z N	Z N	Z N	B B	B B	B B	B B
	3	Choroby przełyku, żołądka i dwunastnicy o przebiegu nawracającym lub stan po zabiegach operacyjnych upośledzające ogólną sprawność ustroju	Z N	Z N	Z N	Z N	B C	B C	B C	B C
35	1	Niezakaźne choroby jelit cienkiego i grubego, w tym zespół jelita drażliwego nieznacznie upośledzające sprawność układu trawiennego	Z	Z	Z	Z	A B	A B	A B	A B
	2	Niezakaźne zapalne choroby jelit cienkiego i grubego o przebiegu nawracającym lub stan po zabiegach operacyjnych upośledzające sprawność układu trawiennego	Z N	Z N	Z N	Z N	B C	B	B	B
	3	Niezakaźne zapalne choroby jelit cienkiego i grubego o przebiegu nawracającym lub stan po zabiegach operacyjnych upośledzające ogólną sprawność ustroju	N	N	N	Z N	B C	B	B	B
	4	Choroby odbytu i odbytnicy nieznacznie upośledzające sprawność ustroju	Z	Z	Z	Z	A B	A B	A B	A B
	5	Choroby odbytu i odbytnicy upośledzające sprawność ustroju	N	N	N	Z N	B C	B C	B C	B C
36	1	Torbiele, naczyniaki wątroby - w zależności od wielkości, lokalizacji i przebiegu	Z	Z	Z	Z	A B	A B	A B	A B
	2	Zakaźne i niezakaźne przewlekłe zapalenia wątroby, marskość wątroby	N	N	N	N	B C	B C	B C	B C
	3	Zapalne i niezapalne choroby pęcherzyka żółciowego i/lub dróg żółciowych lub stan po zabiegach operacyjnych nieznacznie upośledzające sprawność układu trawiennego	Z	Z	Z	Z	A B	A B	A B	A B
	4	Zapalne i niezapalne choroby pęcherzyka żółciowego i/lub dróg żółciowych lub stan po zabiegach operacyjnych upośledzające sprawność ustroju	N	N	N	Z N	B C	B C	B C	B C
37	1	Torbiele i przewlekłe zapalenie trzustki bez upośledzenia sprawności ustroju	Z	Z	Z	Z	A B	A B	A B	A B
	2	Torbiele i przewlekłe zapalenie trzustki z upośledzeniem sprawności ustroju	Z N	Z N	Z N	Z N	B C	B C	B C	B C
	3	Stan po przebytych ostrym zapaleniu trzustki leczonym operacyjnie lub stan po resekcji trzustki	N	N	N	Z N	B C	B C	B C	B C

38	1	Przepukliny wszystkich rodzajów nieupośledzające drożności przewodu pokarmowego	Z	Z	Z	Z	A B	A B	A B	A B
	2	Przepukliny wszystkich rodzajów upośledzające drożność przewodu pokarmowego i/lub innych narządów i układów	N	N	N	N	B C	B C	B C	B C

Objaśnienia szczegółowe i zalecane czynności:

Do § 34.

pkt 1-3 - każde rozpoznanie dokumentuje się badaniem endoskopowym i dokumentacją z przebiegu leczenia.

Do § 35.

pkt 1-5 - każde rozpoznanie dokumentuje się badaniem endoskopowym, z ewentualnym badaniem histopatologicznym wycinka oraz konsultacją gastroenterologiczną i/lub chirurgiczną.

### Dział XII - Narząd moczowo-płciowy

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11
39	1	Wady wrodzone, nabyte i stany pooperacyjne nerek i/lub układu wydalniczego nieznacznie upośledzające funkcję wydzielniczą i/lub wydalniczą	Z N	Z N	Z N	Z	B C	B C	B C	B C
	2	Wady wrodzone, nabyte i stany pooperacyjne nerek i/lub układu wydalniczego upośledzające funkcję wydzielniczą i/lub wydalniczą	N	N	N	N	B C	B C	B C	B C
40	1	Kłębkowe zapalenia nerek z lub bez niewydolności nerek	N	N	N	Z N	B C	B C	B C	B C
	2	Przewlekłe zakażenia układu moczowo-płciowego nieznacznie upośledzające sprawność ustroju	Z	Z	Z	Z	A B	A B	A B	A B
	3	Przewlekłe zakażenia układu moczowo-płciowego z powikłaniami lub upośledzające sprawność ustroju	N	N	N	Z N	B C	B C	B C	B C
41	1	Kamica układu moczowego bez powikłań, w tym przebiegająca z nawrotami	Z	Z	Z	Z	A B	A B	A B	A B
	2	Kamica układu moczowego z powikłaniami	N	N	N	N	B C	B C	B C	B C
42	1	Przewlekła niewydolność nerek	N	N	N	N	B C	B C	B C	B C
43	1	Wady wrodzone i nabyte, stany pooperacyjne narządów płciowych męskich upośledzające czynność układu i ustroju	Z N	Z N	Z N	Z N	B C	B C	B C	B C

Objaśnienia szczegółowe i zalecane czynności:

Do § 39-43. Rozpoznanie dokumentuje się wynikami badań dodatkowych oraz dokumentacją leczenia. W przypadkach wątpliwych rozstrzygająca jest konsultacja właściwego specjalisty (nefrologa, urologa).

### Dział XIII - Narząd rodny

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11
44	1	Zmiany anatomiczne wrodzone i nabyte (w tym stany pooperacyjne) nieznacznie upośledzające sprawność ustroju	Z	Z	Z	Z	A B	A B	A B	A B
	2	Zmiany anatomiczne wrodzone i nabyte (w tym stany pooperacyjne) upośledzające sprawność ustroju	N	N	N	Z N	B C	B C	B C	B C
45	1	Zaburzenia hormonalne cyklu miesięczkowego nieznacznie upośledzające sprawność ustroju	Z	Z	Z	Z	A	A	A	A
	2	Zaburzenia hormonalne cyklu miesięczkowego upośledzające sprawność ustroju	Z N	Z N	Z N	Z N	B	B	B	B
46	1	Przewlekłe stany zapalne zakaźne i niezakaźne nieupośledzające sprawności ustroju	Z	Z	Z	Z	A	A	A	A
	2	Przewlekłe stany zapalne zakaźne i niezakaźne nieznacznie upośledzające sprawność ustroju	Z	Z	Z	Z	A B	A B	A B	A B
	3	Przewlekłe stany zapalne zakaźne i niezakaźne upośledzające sprawność ustroju	N	N	N	N	B C	B C	B C	B C

Objaśnienia szczegółowe i zalecane czynności:

Do § 44-46. Wszystkie wymienione w dziale wady i schorzenia orzekane są na podstawie konsultacji specjalisty ginekologa. W przypadku schorzeń zakaźnych dodatkowo kwalifikacja wg działu XVI.

### Dział XIV - Układ wydalania wewnętrzny

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11
47	1	Choroby tarczycy z lub bez zmian w obrębie gruczołu bez objawów ogólnoustrojowych	Z	Z	Z	Z	A B	A B	A B	A B
	2	Choroby tarczycy z lub bez zmian w obrębie gruczołu z objawami ogólnoustrojowymi	Z N	Z N	Z N	Z N	B	B	B	B
48	1	Choroby przysadki mózgowej	Z N	Z N	Z N	Z N	B	B	B	B

	2	Choroby nadnerczy	Z N	Z N	Z N	Z N	B	B	B	B
	3	Choroby przytarczyc	Z N	Z N	Z N	Z N	B	B	B	B
49	1	Cukrzyca insulinoniezależna bez powikłań narządowych	Z	Z	Z	Z	B	B	B	B
	2	Cukrzyca insulinozależna bez powikłań narządowych	Z	Z	Z	Z	B	B	B	B
	3	Cukrzyca z powikłaniami narządowymi	N	Z N	Z N	Z N	B C	B C	B C	B C

Objaśnienia szczegółowe i zalecane czynności:

Do § 47-49. Wszystkie wymienione w dziale wady i schorzenia orzekane są na podstawie konsultacji specjalisty endokrynologa, ewentualnie diabetologa, popartej wynikami specjalistycznych badań dodatkowych. Dla rubryki 5 powikłania narządowe kwalifikowane są na podstawie ich lokalizacji i stopnia zaawansowania.

#### Dział XV - Choroby układu krwiotwórczego i immunologicznego

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11
50	1	Niedokrwistości niezależnie od pochodzenia poddające się leczeniu, nieznacznie upośledzające sprawność ustroju	Z	Z	Z	Z	A B	A B	A B	A B
	2	Niedokrwistości niezależnie od pochodzenia niepoddające się leczeniu, upośledzające sprawność ustroju	N	N	N	N	B C	B C	B C	B C
	3	Pozostałe choroby krwi i układu krwiotwórczego bez względu na przyczynę	N	N	N	N	B C	B C	B C	B C
	4	Skazy krwotoczne niezależnie od ich etiologii	N	N	N	N	C	C	C	C
	5	Wrodzone i nabyte niezakaźne zespoły upośledzenia odporności	N	N	N	Z N	B C	B C	B C	B C
51	1	Choroby i zespoły autoimmunologiczne nieznacznie upośledzające sprawność ustroju	Z	Z	Z	Z	B	B	B	B
	2	Choroby i zespoły autoimmunologiczne upośledzające sprawność ustroju	N	N	N	N	B C	B C	B C	B C
52	1	Choroby atopowe o przebiegu miejscowym nieznacznie upośledzające sprawność ustroju	Z	Z	Z	Z	A B	A B	A B	A B

	2	Choroby atopowe o przebiegu miejscowym upośledzające sprawność ustroju	Z N	Z N	Z N	Z N	B	B	B	B
	3	Choroby atopowe o przebiegu narządowym i uogólnionym nieznacznie upośledzające sprawność ustroju	Z	Z	Z	Z	B	B	B	B
	4	Choroby atopowe o przebiegu narządowym i uogólnionym upośledzające sprawność ustroju	N	N	N	Z N	B C	B C	B C	B C

Objaśnienia szczegółowe i zalecane czynności:

Do § 50-52. Rozpoznanie ustalane na podstawie konsultacji właściwego specjalisty.

### Dział XVI - Choroby zakaźne

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11
53	1	Przewlekłe choroby zakaźne nieznacznie upośledzające sprawność ustroju bez wydalania czynnika chorobotwórczego	Z N	Z N	Z N	Z	B	B	B	B
	2	Przewlekłe choroby zakaźne upośledzające sprawność ustroju z wydalaniem czynnika chorobotwórczego	N	N	N	Z N	B C	B C	B C	B C
	3	Następstwa chorób zakaźnych szpecące lub upośledzające sprawność ustroju	N	N	N	Z N	B C	B C	B C	B C
54	1	Nosicielstwo bezobjawowe czynnika zakaźnego bez jego wydalania	Z N	Z N	Z N	Z N	B C	B C	B C	B C
	2	Nosicielstwo bezobjawowe czynnika zakaźnego z jego wydalaniem	N	N	N	Z N	B C	B C	B C	B C

Objaśnienia szczegółowe i zalecane czynności:

Do § 53 i § 54. Decydująca jest konsultacja specjalisty chorób zakaźnych udokumentowana diagnostyką specjalistyczną.

### Dział XVII - Układ nerwowy

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11
55	1	Zaburzenia świadomości o charakterze napadowym bez względu na przyczynę	N	N	N	N	B C	B C	B C	B C
	2	Naczynioruchowe bóle głowy upośledzające sprawność ustroju	Z N	Z N	Z N	Z N	B	B	B	B
56	1	Przebyte lub przewlekłe choroby, urazy ośrodkowego układu nerwowego bez upośledzenia sprawności ustroju	Z	Z	Z	Z	A B	A B	A B	A B

	2	Przebyte lub przewlekłe choroby, urazy ośrodkowego układu nerwowego z upośledzeniem sprawności ustroju	N	Z N	Z N	Z N	B C	B C	B C	B C
57	1	Przewlekłe lub przebyte choroby i następstwa urazów nerwów czaszkowych i obwodowego układu nerwowego nieupośledzające sprawności ustroju	Z	Z	Z	Z	A B	A B	A B	A B
	2	Przewlekłe lub przebyte choroby i następstwa urazów nerwów czaszkowych i obwodowego układu nerwowego upośledzające sprawność ustroju	Z N	Z N	Z N	Z N	B	B	B	B

Objaśnienia szczegółowe i zalecane czynności:

Do § 55-57. Dla orzeczenia podstawą jest konsultacja specjalisty neurologa udokumentowana diagnostyką.

### Dział XVIII - Stan psychiczny

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11
58	1	Nerwice nieupośledzające sprawności ustroju	Z	Z	Z	Z	A B	A B	A B	A B
	2	Przewlekłe nerwice nieznacznie upośledzające sprawność ustroju	Z	Z	Z	Z	A B	A B	A B	A B
	3	Przewlekłe nerwice upośledzające sprawność ustroju, niepoddające się leczeniu	N	N	N	N	C	C	C	C
59	1	Sytuacyjne reakcje dezadaptacyjne nieznacznie upośledzające zdolności przystosowawcze	Z N	Z N	Z N	Z N	A B	A B	A B	A B
	2	Sytuacyjne reakcje dezadaptacyjne upośledzające zdolności przystosowawcze	N	N	N	N	C	C	C	C
	3	Osobowość nieprawidłowa	N	N	N	N	C	C	C	C
	4	Psychozy niezależnie od przyczyny	N	N	N	N	C	C	C	C
	5	Zaburzenia psychiczne niepsychotyczne pochodzenia organicznego upośledzające zdolności adaptacyjne	N	N	N	N	C	C	C	C
	6	Inne zaburzenia, przewlekłe zaburzenia psychiczne	N	N	N	N	C	C	C	C
60	1	Uzależnienie od alkoholu	N	N	N	N	C	C	C	C
	2	Uzależnienie od środków psychoaktywnych	N	N	N	N	C	C	C	C

Objaśnienia szczegółowe i zalecane czynności:

Do § 58-60. Orzekanie wyłącznie w oparciu o konsultację specjalisty psychiatry, z uwzględnieniem wyniku badania psychologicznego, gdy jest ono konieczne.

Do § 59.

pkt 3 - dotyczy patologicznych zaburzeń osobowości.

**Dział XIX - Narząd ruchu**

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11
61	1	Ubytki i zniekształcenia obręczy barkowej i miednicznej nieznacznie upośledzające sprawność ustroju	Z	Z	Z	Z	A B	A B	A B	A B
	2	Ubytki i zniekształcenia obręczy barkowej i miednicznej znacznie upośledzające sprawność ustroju	Z N	Z N	Z N	Z N	B C	B C	B C	B C
	3	Ubytki i zniekształcenia kości długich nieznacznie upośledzające sprawność ustroju	Z	Z	Z	Z	A B	A B	A B	A B
	4	Ubytki i zniekształcenia kości długich upośledzające sprawność ustroju	Z N	Z N	Z N	Z N	B C	B C	B C	B C
	5	Ubytki i zniekształcenia kości ręki nieznacznie upośledzające sprawność narządu	Z N	Z N	Z N	Z N	B C	B	B	B
	6	Ubytki i zniekształcenia kości ręki upośledzające sprawność narządu	Z N	Z N	Z N	Z N	B C	B C	B C	B C
	7	Ubytki i zniekształcenia kości stopy nieznacznie upośledzające sprawność chodu	Z	Z	Z	Z	A B	A B	A B	A B
	8	Ubytki i zniekształcenia kości stopy upośledzające sprawność chodu	Z N	Z N	Z N	Z N	B C	B C	B C	B C
	9	Przewlekłe choroby zapalne i niezapalne kości	Z N	Z N	Z N	Z N	B C	B C	B C	B C
	10	Brak kończyny lub kończyn	Z N	Z N	Z N	Z N	B C	B C	B C	B C
62	1	Przewlekłe choroby stawów: zapalne, niezapalne, zwyrodnieniowe, stany po urazach, nieznacznie upośledzające sprawność ustroju	Z	Z	Z	Z	A B	A B	A B	A B
	2	Przewlekłe choroby stawów: zapalne, niezapalne, zwyrodnieniowe, stany po urazach, upośledzające sprawność ustroju	Z N	Z N	Z N	Z N	B C	B C	B C	B C
63	1	Przewlekłe choroby układu mięśniowo-więzadłowego, stany po urazach, nieznacznie upośledzające sprawność ustroju	Z	Z	Z	Z	A B	A B	A B	A B
	2	Przewlekłe choroby układu mięśniowo-więzadłowego, stany po urazach, upośledzające sprawność ustroju	Z N	Z N	Z N	Z N	B C	B C	B C	B C

Objaśnienia szczegółowe i zalecane czynności:

Do § 61-63. Orzekanie wyłącznie w oparciu o konsultację specjalisty ortopedy i/lub reumatologa z uwzględnieniem diagnostyki obrazowej.

#### Dział XX – Nowotwory

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11
64	1	Nowotwory niezłośliwe nieupośledzające sprawności ustroju	Z	Z	Z	Z	A	A	A	A
	2	Nowotwory niezłośliwe szpecące lub powodujące zaburzenia czynności narządu i/lub upośledzające ogólną sprawność ustroju	Z N	Z N	Z N	Z N	B C	B C	B C	B C
65	1	Nowotwory złośliwe wszelkich rodzajów i stopni złośliwości	N	N	N	Z N	B C	B C	B C	B C
	2	Stan po usunięciu nowotworów złośliwych lub po leczeniu chemioterapią lub radioterapią	N	Z N	Z N	Z N	B C	B C	B C	B C

Objaśnienia szczegółowe i zalecane czynności:

Do § 64 i § 65. W rozpoznawaniu nowotworów bierze się pod uwagę obraz kliniczny, wyniki badań dodatkowych, konsultacji specjalistycznych oraz badania histopatologicznego, gdy jest ono niezbędne i możliwe do wykonania.